

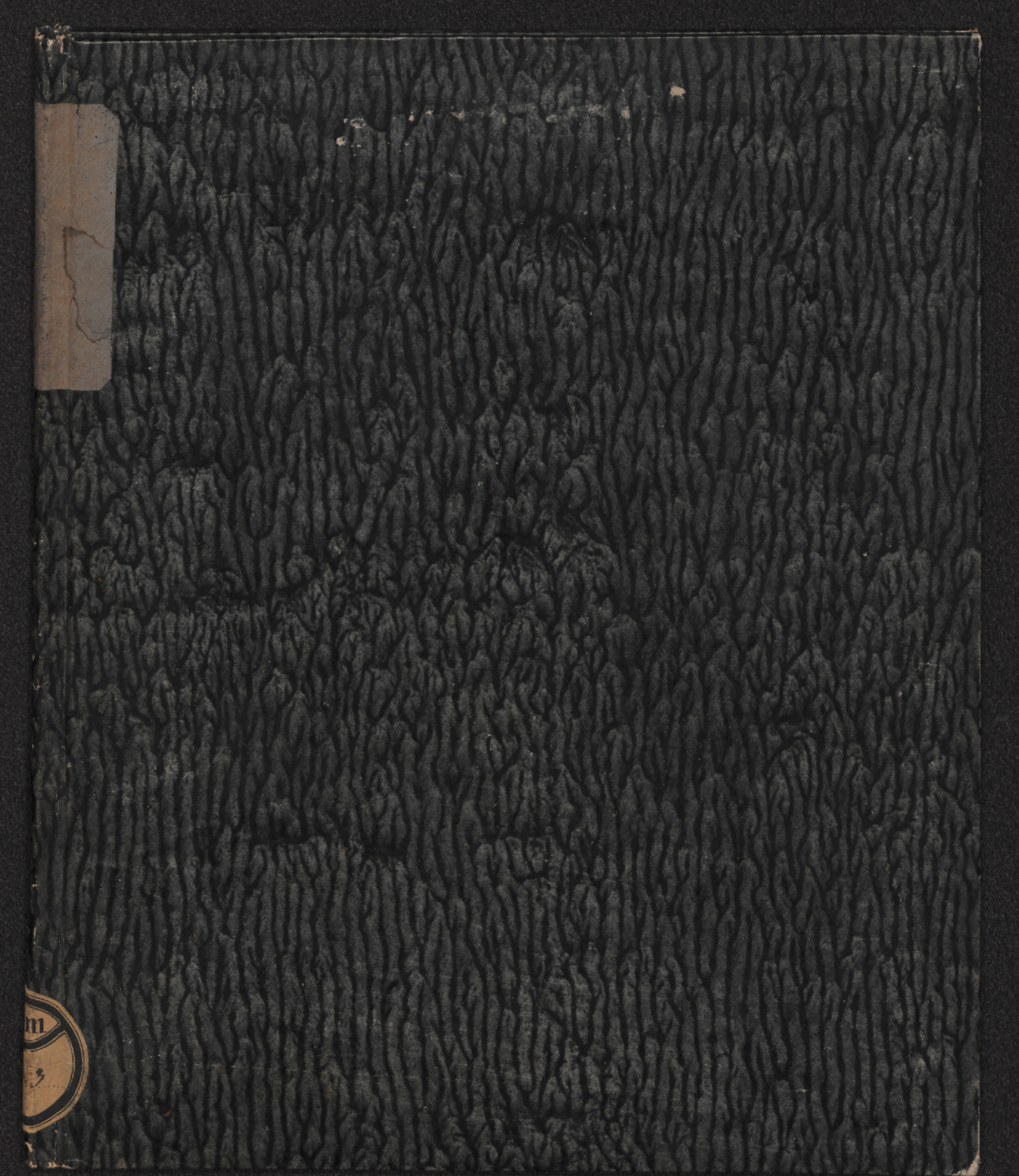
**Discursus De Nummo : Quod eius occasione damnum irreparabile communi
hominum societati & imprimis toti Germaniae sit illatum**

Rostochii: Sax, 1623

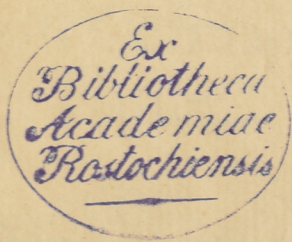
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn756911885>

Druck Freier Zugang

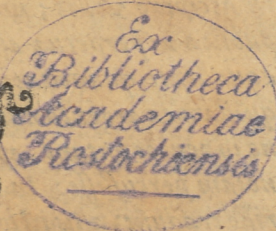

Nsm - 1403.

DISCURSUS
DE
NUMMO

Quod ejus occasione damnum
irreparabile communi ho-
minum societati & impri-
mis toti Germaniæ
fit illatum.

ROSTOCHII,

Typis MAURITII SAXONIS,

Anno M. DC. XXIII.

St.: 0. (1783)

Nm - 1483.

Nsm

入
二
十

NUENTOREM nummi summis
pradicandum laudibus neminem ambigere
puto; cum rem adeo necessariam humano ge-
neri quo permutationum difficultatibus sub-
veniretur, invenerit. Antiquissimis enim
temporibus numus plane erat incognitus.
neg; aliud merx aliud pretium vocabatur,
sed unusquisq; secundum necessitatem temporu ac rerum, utili-
bus inutilia permutabat, teste Homero qui exercitum Gracoru,
are, ferro, hominibusq; vinum sibi comparasse refert: & aliis
quam plurimis, qui Armenios Scytas, Sarmatas & alias gen-
tes, merces non interventu pecunie sed rebus commutare consu-
esse perhibent. Evenit enim plerumq; ut quod alteri superest
alteri desit. Sed quia non semper nec facile concurrebat, ut,
cum tu haberes, quod ego desiderarem, invicem haberem quod
tu accipere velles; necessario inventa videtur materia, cujus
publica ac perpetua aestimatio difficultatibus permutationum
equalitate quantitatis subveniret. Et quidem apud Eleos
quidam ex argento nummos certi & legitimi ponderis à Phado-
ne inventos putant, apud Persas Darium primum ex auro mo-
netam percussisse: In Latio Saturnum areum nummum repe-
risse tradunt; aliis in locis alios ex alia materia, quo necessitati-
bus & difficultatibus quas ex rerum permutatione provenire
videbant succurrerent & subvenirent. Apud nos etiam
Necessitas monetam cupream invenit quamvis contra constitu-
tiones Imperij. Eadem aliquando fecit ut plane non attentà
equalitate quantitatis vel proportionem justa inter materiam
pondus & valorem, moneta fuerit cusa coriacea, quemadmodum
sub

sub Friderico secundo factum traditur. aliquando papireacea quemadmodum ab Lugdunensibus ab Hispano anno 1573 obsecsis factum est.

Sed quidquid illud sit; Laudent alij Inventorem nummi, pradicent alij nummi usum necessarium, quorum laudibus nihil detractum velim. Verum tamen est nummi sive pecunie occasione damnum irreparabile, imo plus damni quam utilitatis communum hominum societati, & imprimis toti Germania illatum.

Quemadmodum enim occasio furem facit, ita pecunia causam & ansam praebeuit subtilissimis furtis, fraudibus & imposturis, litibus & jurgiis. imo confusione & extrema omnium rerum caritati. multos ad summam redegit inopiam, multos etiam potentia & opibus primum auctos tandem prodidit & infamis aliisq; legum dignis dignos subjecit poenis.

De Atheniensibus scribit Gellius quod subtilia furta vix reprehensione digna censuerint; de Spartanis, quod industria cui-dam & ingenij solertia illa deputarint. De Colchis refert Busbequius quod furandi solertiam in magna laude ducant. & cum qui dextro furatur Mercurio magnum habeant: qui nescit ut stipitem & truncum despiciant, & vix luce communi dignum judicent.

Ad hosce relegare oportebat eos qui subtiliter monetam radendo, de monetâ monetam cudendo & simulejus pondus legitimum minuendo, vel materiam ipsam corrumpendo, opes ac facultates suas augent aliorum magno & vix reparabili damno. quam enim artificiosè hoc modo inscios nihilq; tale cogitantes quibusdam in locis dimidia bonorum parte defraudarint; quibusdam in locis ne quidem tali lucro contenti fraudis & doli hujus ignavis vix octavam imo vix 12. totius substantia partem reliquerint, plus quâ manifestum est. Imo cum attenuare & imminuere monetam amplius non liceret nisi plane in fimum eam abire vellent, & detecta in super fraude, dolum dolo addiderunt; nimi-

rum monetam adulterarunt & plane ferream vel cupream, leviter saltem argento tinctam pro vera & iustā venditare etiam ipsā moneta erubescere non erubuerunt. Taceo quod quidam charactere vel signo sunt abusi, & ita citra specialem concessionem sive potestatem falsas cuserunt & signarunt monetas.

Taceo quod quidam summis eò contenderunt viribus, quò veterum Principum antiqua & optima numismata tanquam illegitima conflarentur & alia ex inde pecunia nota melioris, deterioris omnino inquam cuderetur. de quibus Budæus hisce verbis ferè scribit: Vidimus edictum preconio promulgatum, quo omnibus numismatis prisci usus abrogabatur, tam nostratibus quam externis, perinde quasi nullus nummus locabilis esset qui non equalis nostræ memoria fuisset. Sed quamvis minax ac tumultuosum preconium; consensus hominum jure optimo neglexit, præsertim autore sublato de medio. Quod enim tandem, edictum iniquius excogitari potuit, & in majores nostros magis injurium, quam monumenta memoriæq; Regum perpetuo delere? Eo mandato id agebatur, ut optimum quodq; numisma conflaretur, & inde pecunia nota omnino deterioris cuderetur & signaretur. O improbum inventum, & si fieri posset memoriæ hominum eximendum!.

Non adeo improbum non adeo injurium nec tamen laudandum est illud cujusdam libera Reipub. inventum, quod tempore indigentia nummis certum & quidem exiguum quam fieri potest imponunt valorem, & sic ab aliis mutuam sumunt pecuniam, ubi vero solutionis tempus instat, nummos ad priorem vel etiam majorem aliquando reducunt valorem; quò si non plus ad nimum inter medii temporis usuras lucrentur.

Nec mirum si hac probè consideramus, depravationes corruptiones & mutationes hæc monetarum ansam multis perplexis præbere questionibus & jurgiis. Adeo ut etiam quarundam de-

dam decisio planè exinde dependeat. Exempli gratia queritur: Quenam sit causa quod monetarum valor ita mutationibus subjaceat? quod taleri Imperialis valor adeo crescat? & mutato nummi valore quodnam tempus an contractus an vero solutionis sit inspiciendum? Quæ res ut paulo manifestior fiat ab ovo quasi est repetenda.

Nimirum ad moneta perfectionem tria requiruntur; Materia Forma & Pondus. quemadmodum hoc expresse Imperatores Valentinus & Valens in l. 1. C. de Veteris numismatis potestate. hisce verbis innuunt: Solidos veterum Principum veneratione formatos, ita tradi ac suscipi ab eumentibus & distrabentibus jubemus, ut nihil omnino refragationis oriat, modo debiti ponderis sint & speciei probe.

Unde etiam tribus modis, falsum quis committere potest in moneta: materiam corrumpendo, auctoritate vel signo abutendo & pondus minuendo.

Intrinfeca nummi bonitas dicitur propriè ipsa nummi substantia tam in materia quam in quantitate seu pondere: illa est fundamentum & causa valoris in moneta, qui pro diversitate materia & ponderis est diversus. siquidem in Rebus. benè constituta inter valorem, materiam & pondus justam oportet esse proportionem Velut ita publicà lege Imperij constitutum est. & materia ita est æstimanda & tanti, quantum alias valeret publico charactere non percussa.

Unde etiam non absurdè statuunt illi, qui numismata de publico sive publicis expensis cudenda nec pluris à Principibus & aliis jus monete cudenda habentibus æstimanda esse quam materia ipsa sine publico charactere æstimaretur, contendunt.

Vt redeamus unde digressi sumus: Si nummi materia vel ejus legitimum pondus non corrumperetur nec minueretur, etiam monete minoris & majoris valor non mutaretur, nec rerum pretia nisi ob earum penuriam & raritatem augescer-

rent. Sed quia moneta minoris materia vel si non materia tamen pondus materia legitimum minuitur, & ita intrinseca ejus bonitas decrescit, Valorem Joachimici speciei probe & legitimi ponderis (qualis ille maximâ ex parte ad huc hodie mansit) respectu minoris depravata & imminuta moneta augmentum sumere, mercesq; pluribus vendi assibus, quo justa servetur proportio, oportet.

Exemplo nobis sint nummi quos duplices asses Doppelschillinge vocamus. Joachimicus aestimabatur olim triginta duobus assibus i.e. Sedecim Doppelschillingen legitimum autem duplicis assis pondus erat & ad huc esse debebat, drachma ein Quentin. Ante annum ejus pondus erat semidrachma hodie duo scrupula. inde etiam ante annum aestimabatur talerus imperialis sexaginta duobus, hodie quadraginta octo assibus. Ita apparet imposititium nummi valorem vel extrinsecam ejus bonitatem, rerum omnium caritatem, valoris in moneta minori diminutionem sive decrementum, in majori verò augmentum hactenus non induxisse. Sed imminutionem sive decrementum monetae minoris in intrinsecâ ejus bonitate i.e. Corruptione vel materia vel imminutionem ponderis legitimi fecisse, ut Joachimici & ceterarum rerum valor creverit. nec quengquam adeo stultum & stolidum reperiri puto qui dixerit aequè divitem esse eum qui unicam tantum argenti marcam habet quam quiduas. Hinc etiam colligere licet, injuriam fieri illi qui ante aliquot annos centum florenos, & in singulos florenos 24 asses probos, pondus semidrachma habentes, mutuo dedit; Si cogatur recipere centum florenos in tali moneta qualis hodie in usu est, ille enim tertia sortis parte defraudabitur. Vice versa iniquum foret illum qui ante annum centum alicui florenos mutuo dedit, cum duorum assium pondus semidrachma tantum esset, si debitor 100. florenos hodiernae monetae ubi trium assium pondus drachmam conficit, creditori cogeretur solvere, ille enim quarta parte plus solveret.

Verum

Verum quia hac ita subtiliter probe & semper observare impossibile visum fuit: Edictum ab illustriss: Principibus Megapolensibus Dominis nostris clementissimis promulgatum est, quo hac difficultas sublata & in omni tali contractu solutionis tempus attendi debere cautum est.

Non equidem diffiteor hodie non plus emi asse quam ante annum. cum tamen ejus intrinseca bonitas pro quartâ parte sit aucta. Malitia est hac & avaritia hominum, qui nec Imperatorum nec principum nec aliorum Magistratuum jussis ac mandatis parere volunt.

Jmpp. Valentinus & Valens rescripserunt in l. 2. C. de veter. mum. pote. Pro imminutione quæ in æstimatione solidi forte tractatur omnium quoq; pretia specierum decrescere oportere.

Illustrissimi Principes Megap. Domini nostri clementissimi publico Edicto mandarunt & voluerunt, ut auctâ jam bonitate intrinsecâ moneta pro quartâ parte, pro eâdem quoq; parte rerum pretia decrescerent.

Laudabile illud & rationi convenientissimum edictum, merito & jure sequutus Senatus Rostochiensis idem de suggestis publicari jussit. Sed prohdolor homines obliti mandati Divini, obliti obedientie Magistratui debita, obliti dilectionis proximi & summa æquitatis tantum abest, ut rationem monete & ejus incrementi habuerint, ut etiam pluribus merces suas vendiderint & ad huc vendant florenis hodiernis quam antiquis illis nota deterioris.

Venditur tonna cerevisia Rostochiensis novem & amplius Marcis Danicis quæ hodie apud nos talerum imperialem cum dimidio constituunt. Cum vero novem marca Danica facerent talerum imperialem cum ejus parte octava, vendebatur tonna cerevisia octo marcis & ita talero uno. Ita decrescente Joachimici valore pro quarta parte sive potius ex-
crescente

crescente moneta minoris intrinsecâ bonitate pro parte quartâ; contra rationem; contra constitutiones Principum, imo contra ipsam æquitatem excrevit cerevisiæ pretium pro dimidia parte; Cum tamen illud sinon pro quartâ saltem pro aliquâ parte decrescere deberet.

Causantur cerevisiarij caritatem sive annonam hordei & lupuli; sit ita: Sed quis causam dedit illi caritati nonne ipsi? an illi attenderunt tempore promulgati Edicti quod ex hordeo & lupulo viliori illâ pecuniâ emptis cerevisiâ coxerunt? annon crescente pretio cerevisiæ, crescente pretio aliarum rerum avaritiâ mercatorum, cerevisiariorum, laniorum, pistorum, cascariorum, salsamentariorum & aliorum, crescere pretia rerum quas Nobiles, quas rustici divendere solent, licet nulla earum fuerit penuria, oportuit? Inverso plane modo & ordine. At dicat hic aliquis. Cum plures ex Mercatoribus ab aliis mutuo sumptâ negotientur pecuniâ; nec tempore solutionis pro ut antea dictum, attendatur, quanam, aut cuius bonitatis, tempore contractus fuerit moneta; iniquum foret, si pro ratione, meliorationis moneta cogerentur distrabere merces suas. nam, eo modo non tantum intermedij temporis usuras, sed etiam partem sortis, aliquando maiorem aliquando minorem perderent.

Iniquitatem quandam sane hoc sapit. Sed quemadmodum privatum bonum semper publico est postponendum, ita certe & hoc in casu attendi nequit quod hic vel ille damnum patitur. cum verosimile sit per paucos ex inde damnum sensuros. nam anno 1619 ejusdem bonitatis erat moneta cujus est hodie, & annus est quod moneta hodierna restituta est bonitati. ita vix integro biennio vilissima illa in usu fuit moneta.

Et si hoc paucorum damnum attendi deberet, quis non illo se tegeret pallio. Adeo amor lucri homines infecit ut si vel maximè immutuo quoque contractus tempus inspiceretur, flocci, tamen

tamen sint facturi quid & in quantum moneta bonitas crederi, nihilum, estimaturi quid leges quid magistratus jubeant, quid ratio dicat, quid aequitas exposulet. Quid ergo proderit aequissimum & juri convenientissimum dicere in mutuo contractus non solutionis tempus attendi debere? Eventus docet magis ex usu fuisse intrinsecam minoris moneta bonitatem, non fuisse auctam & mutatam quid enim profuit?

Cum Ioachimus quatuor Constitueret marcas Lubecenses & remedium jam esset inventum ne ulterius minoris moneta materia corrumperetur, vel legitimum ejus pondus minueretur eo quod illi certum fuit indictum pondus & insuper certo quodam charactere sive signo fuit notata, an non omnes res tolerabili venderebantur pretio? annon omnium rerum copia & abundantia erat quarum nunc summa est penuria? quid profuit augere monetae minutae bonitatem? nisi fortassis quod inconveniens nomen remansisset. vocabatur enim duplex *As* sive ein *Doppelschilling*. Cum tamen si inspicias & attendas debitam & legitimam ejus bonitatem non duplex *As* sed as saltem sive ein *Schilling* jure dici possit. Sed quid interfuit & interest an duplex *As* dicatur an vero *As simplex*? Cum nomina tantum significandarum rerum gratia sint inventa, & parum intersit sive hoc sive alio quovis modo intelligantur.

An profuit illis qui certos habent annuos redditus? minime. An exaria Principium illo sunt aucta? nullius aut certe paucorum. Aucta sunt opes & facultates illorum qui merces venales exponunt, nec tamen omnium. Vendunt Cerevisarii, pistor, sutores & alij merces suas eodem pretio quo ante annum non attentam melioratione monetae, sive non detractam parte quartâ. Decipit pistor sutorem sutor pistorem, & consequenter. Ita vilescit quodammodo apud nos pretium

B

tium

rium argenti & auri quasim magna illa essent copia. cum
nihil minus nos premat.

Attenuantur opes singulorum, imminuitur potestas,
imminuitur auctoritas superiorum. Oportetne Connivere
& connivendo quodammodo ejusmodi peccata quasi bene
gesta approbare, industriam & calliditatem cum Spartanis &
Colchis laudare?

Insurgunt leges, armantur juragladio & flammis, ad-
versus corruptores & depravatores monetarum. Sed qua-
nam poena hosce manet?

Illos qui justiponderis nummos à ceteris segre garunt &
cum alijs nota deterioris pro aliquali lucro commutarunt, illos
inquam quos Wippers & Rippers vocant, relegatione &
bonorum confiscatione puniendos, imo ad bestias ad furcas
damnandos & vel igni cremandos clamitant ii ipsi qui non
minus peccarunt.

Certe non dubitarim plures ex illorum numero quos
Wippers & Rippers vocant ex ignorantia (qua tamen non
excusat) peccasse. sed quis quaso eorum, qui non attendunt
quod Principium & aliorum Magistratuum jussis obtempera-
re & quartam partem de pretio rerum pro qua nempe bonitas
nummi crevit, detrabere oporteat, ignorantiam protendere
poterit? Ita se res habet: delicta nostra propria qualia
etiam sint veniam mereri, aliorum non satis acerbè & servè
puniri posse putamus.

Hac mala omnia quis non videt occasione nummi irrepsis-
se. nec enim olim antequam nummus fuit inventus ejusmodi
furtis subtilissimis & fraudibus fuit locus. nec ullum judicibus
negotium fecerunt perplexa & difficiles illa monetaria quæstio-
nes. nulla exinde rerum inopia nulla caritas, nulla poena, ut
pote ubi incognitum planè fuit delictum. nec quisquam dixerit
res

res quas permutare consueverunt ejusmodi corruptionibus & fraudibus subiacere.

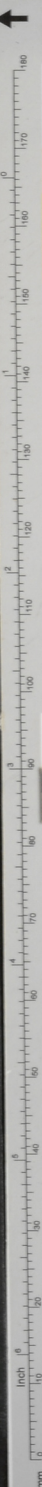
Qua cum ita sint, non dubito quin omnes occasione nummi damnum irreparabile, imo plus damni quam utilitatis communi hominum societati & imprimis toti Germania patria nostra afflictissima illatum mecum sint dicturi.

Fr Neppien,
Buchbinder
in
ROSTOCK
bey der Marien-Kirche.

the scale towards document

C1 B1 A1 C2 B2 A2 B3 A3 B4 A4 B5 A5 B6 A6 B7 A7 B8 A8 B9

Patch reference numbers on IT8

Image Engineering, Scan Reference Chart, TE203, Serial No.

ia hac ita subtiliter probe & semper observare
m fuit: Edictum ab illustriss: Principibus Me-
minis nostris clementissimis promulgatum est.
as sublata & in omni tali contractu solutionis
debere tantum est.

idem diffiteor hodie non plus emi asse quam
um tamen ejus intrinseca bonitas pro quarta

Malitia est hac & avaritia hominum, qui nec
c principum nec aliorum Magistratum iustis
ere volunt.

Valentinus & Valens rescripserunt in l. 2.
m. pote. Pro imminutione que in aestimatio-
tractatur omnium quoque pretia specierum
ere.

ni Principes Megap. Domini nostri clementis-
to mandarunt & voluerunt, ut aucta jam bo-
a moneta pro quarta parte, pro eadem quoque
tia decreverent.

illud & rationi convenientissimum edictum
quantus Senatus Rostochiensis idem de suggestis

Sed pro dolor homines obliti mandati Divi-
tie Magistratui debita, obliti dilectionis pro-
quitatis tantum abest, ut rationem monetae &
abuerint, ut etiam pluribus merces suas ven-
uc vendant florenis hodiernis quam antiquis
is.

tonna cerevisie Rostochiensis novem & am-
piciis que hodie apud nos talerum imperia-
constituunt. Cum vero novem marca Da-
rum imperialem cum ejus parte octava, ven-
revisie octo marcis & ita talero uno. Ita
himici valore pro quarta parte sive potius ex-
crecente